

Zpravodaj Československého sdružení uživatelů TeXu

Jaroslav Hajtmar

Postřehy z TeXové dvojkonference

Zpravodaj Československého sdružení uživatelů TeXu, Vol. 20 (2010), No. 4, 308–314

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/150154>

Terms of use:

© Československé sdružení uživatelů TeXu, 2010

Institute of Mathematics of the Czech Academy of Sciences provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This document has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ*:
The Czech Digital Mathematics Library <http://dml.cz>

Při příležitosti dvacátého výročí založení sdružení ζ TUG se uskutečnila významná T_EXová dvojkonference – čtvrtý mítink CONTEX_Tistů a LuaT_EXistů (ve zkratce 4CM; meeting.contextgarden.net/2010) a třetí ročník T_EXperience (3TE; striz9.fame.utb.cz/texperience/index2010.htm). V příspěvku zmíněné fotky jsou ze sbírek Franse Goddijna a cestovatele Milana Štourače.

Čtvrté mezinárodní setkání CONTEX_Tistů proběhlo od pondělí 13. do soboty 18. září 2010 nedaleko od Prahy, v Břežanech (kousek od Týnce nad Sázavou), na Mlýně Břejlov, <http://brejlov.cz/>. Na tuto akci průběžně navázala 3. konference T_EXperience, která byla na stejném místě neformálně zahájena ve čtvrtek 16. září a probíhala až do neděle 19. září 2010. Jak již název místa napovídá, konference probíhaly v prostorách bývalého mlýna ležícího na Sázavě. Každý CONTEX_T mítink je významným pracovním setkáním vývojářů CONTEX_Tu a místem, kde se s vývojáři může běžný uživatel osobně setkat. Mítinky jsou plánovány s ročním předstihem a program vzniká průběžně.

Osobně používám CONTEX_T již několik let a letos se mi naskytla jedinečná možnost, která se nebude jen tak opakovat – zúčastnit se tohoto setkání v České republice. První tři CONTEX_T mítinky proběhly v zahraničí: v holandském Epenu (<http://meeting.contextgarden.net/2007/>), slovinské Bohinji (<http://meeting.contextgarden.net/2008/>) a holandském městě Haag (<http://www.ntg.nl/EuroTeX2009/>).

Hlavní vývojáři – Hans Hagen (CONTEX_T, LuaT_EX) a Taco Hoekwater (LuaT_EX, METAPOST) – vytvořili rozsáhlý několikadenní program nabitý přednáškami, prezentacemi, diskuzemi a workshopy. Stejně jako v předchozích letech byl záběr programu velmi široký a neformálním nosným tématem bylo: „CONTEX_T typesetting documentation, teach as we preach“ (Dokumentace CONTEX_Tu, učte dle našich kázání). Přispět mohl každý, kdo měl co říci k tomu, jak lze využívat a používat CONTEX_T nebo jak CONTEX_T vylepšit.

Více o CONTEX_Tu a LuaT_EXu viz především webové stránky CONTEX_T garden, <http://wiki.contextgarden.net/>, a domovské stránky firmy Hanse Hagen PRAGMA ADE, <http://www.pragma-ade.com/>. Začátečnickům systému CONTEX_T lze doporučit překlad příručky „Exkurze do CONTEX_Tu“ od Víta Zýky a jeho spolupracovníků publikovaný ve Zpravodaji 2–4/2006.

Obě konference byly organizovány sdružením ζ TUG a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně, konkrétně Fakultou managementu a ekonomiky Ústavem statistiky a kvantitativních metod. Mezi sponzory byla finská společnost K-Patents Process

Instruments, česká společnost Korunní a řada jedinců. Záštitu nad akcemi převzalo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky.

Organizační výbor ve složení Jano Kula, Pavel Stříž, Mojca Miklavec, Karel Píška, Jaroslav Hajtmar, Miloš Brejcha, Tomáš Hála, Leona Tolarová, Milan Stříž, Yvona Střížová a Martin Stříž přivítal v pondělí 13. září 2010 celkem 31 účastníků z 11 zemí. Ve čtvrtek a pátek 16. a 17. září 2010 se počet navýšil o české účastníky 3TE na celkových 47 účastníků. Jen pro zajímavost uvádím, že na konferenci byl přítomen i účastník z Kanady (původem Ind) nebo účastnice dokonce až z Jihoafrické republiky. Pole účastníků bylo velmi různorodé a zahrnovalo všechny kategorie uživatelů – od úplných nováčků až po zkušené CONTEXT ové a LuaTeX ové profesionály.

Hlavními postavami 4CM byli Hans Hagen, Taco Hoekwater, Arthur Reutenauer, Mojca Miklavec, Luigi Scarso, Wolfgang Schuster, Patrick Gundlach, Alan Braslau atd. Všechna tato jména jsem velmi dobře znal z frekventované e-mailové konference uživatelů systému CONTEXT , ntg-context@ntg.nl.

Na 3TE nemohly též chybět české TeX ové osobnosti jako Zdeněk Wagner, Karel Horák, Petr Olšák, Tomáš Hála, Jiří Rybička a další. Průběh obou TeX ových konferencí průběžně dokumentoval svým Canonem Frans Goddijn z Holandska, jehož vybrané snímky z konference můžete nalézt na jeho webových stránkách, viz <http://www.kostverlorenvaart.nl/context2010/>.

Většina organizátorů přijela na místo konání již v neděli a začala připravovat techniku a všechno potřebné vybavení. Pavel Stříž „zaměstnal“ stejně jako na minulých akcích celou rodinu a spolu s dalšími pomocníky připravili během neděle a pondělí dopoledne vše potřebné tak, aby konference mohla být podle programu zahájena. Pavlův otec – Milan Stříž – v průběhu pondělka fungoval mj. jako taxikář a průběžně přivážel z vlakového a autobusového nádraží jednotlivé účastníky či celé skupinky. Rozváželi i Miloš Brejcha, Leona Tolarová a další.

Při příjezdu a registraci byl každý účastník přivítán „panákem“ Milanovy ořechovky, popř. pravé slivovice, které měly u všech účastníků veliký ohlas. Každý z účastníků při registraci obdržel množství pracovních materiálů, manuálů, brožurek a drobných i objemných dárkových předmětů, mezi nimiž vévodila mj. objemná několikakilová „bichle“ fontů od Pavla Stříže (pod pracovním názvem kniha fontů tři, představená poprvé na OSSConf2010 v Žilině na začátku července 2010); hodnotná publikace *Typografická písma Vojtěcha Preissiga* od Otakara Karlase z roku 2009 (zahraniční účastníci obdrželi anglickou verzi, čeští účastníci naopak verzi českou); CONTEXT tmítinkové tričko se stylovým linorytovým potiskem nebo např. i láhev pravé moravské „ CONTEXT slivovitz“ od Milana Stříže.

Hlavní konferenční místnost – TeX room – byla umístěna ve druhém patře hlavní budovy. Každý účastník měl připravený vlastní stůl a připojení notebooků jednotlivých účastníků k internetu zajišťovalo několik wifi-accesspointů. Všechny přednášky včetně všech prezentací (slideshow) se natáčely na video, potřebné

vybavení a techniku obsluhovali v průběhu celé dvojkonference Miloš Brejcha, Lubor Homolka a Pavel Stříž.

Levá fotka, technici v akci: Arthur Reutenauer (klečící), Miloš Brejcha, Jano Kula a Lubor Homolka. Pravá fotka, diskuze: Jano Kula, Milan Stříž a Karel Píška. Z kolekce Franse Goddijna.

Vlastní neoficiální program začal vlastně ihned po registraci a večeri kolem 20. hodiny workshopem CONTEXT installation clinic, po jehož ukončení byly Taco Hoekwaterem a Janem Kulou doladěny poslední úpravy oficiálního programu 4CM na dny další. Nebudu detailně program popisovat – můžete jej nalézt např. na <http://meeting.contextgarden.net/2010/programme.shtml>. Program byl velmi různorodý a pestrý a každý z účastníků měl možnost si vybrat ze široké nabídky témat. Když se podíváte do časového rozpisu, snadno zjistíte, že oficiální denní program končil občas až po půl jedenácté. Řadu účastníků jste však mohli v TFXroomu zastihnout buď při diskuzi nebo nad notebookem i po druhé hodině ranní.

Levá fotka, konferenční místnost – TFXroom – v popředí Arthur Reutenauer a Hans Hagen (vpravo). Pravá fotka, výstavka Tima Eyreho v RFXting room: představení časopisu *New Escapologist*, <http://newescapologist.co.uk/>. F.G.

Ranní program začínal pravidelně v 9.00 hodin a kromě krátkých „coffee-breaků“ a přestávek na oběd a večeri se neustále pracovalo. Dokonce i po skončení

denního programu jste mohli zaregistrovat skupinky účastníků diskutujících s vývojáři či mezi sebou navzájem. V odpočinkovém sálu – RESting room – bylo možné najít posterovou sekci a výstavky nakladatelů, tvůrců písem a editorů.

Vzhledem k tomu, že „Nejen prací živ je člověk!“ a relaxovat je třeba, tak na čtvrtek 16. 9. organizátoři naplánovali relaxační odpoledne a večer. Po obědě jsme všichni společně vyrazili na pěší výlet do nedalekého Týnce nad Sázavou, kde jsme navštívili místní hrad, jehož součástí je známá románská rotunda. Na hradě jsme navštívili také místní muzeum s řadou zajímavých expozic a galerii výstavy keramiky, obrazů a soch.

Kulturní zážitek byl završen exkurzí do Benešovského pivovaru (<http://www.pivovarferdinand.cz/>), kde nám místní sládek zprostředkoval prohlídku provozu a krátké posezení nad ochutnávkou jejich tekutého sortimentu – piva Ferdinand. Z pivovaru nás ve večerních hodinách autobus přivezl zpět na Brejlov, kde na nás čekala večere s barbecue, kulturním programem a skvělou muzikou od cimbálové kapely Pentla, která nám vyhrávala do pozdních nočních hodin.

Cimbálová skupina Pentla digitálním fotoaparátem Franse Goddijna.

V pátek pokračoval řádný odborný program, do něhož byly zakomponovány mj. i přednášky českých kolegů – Davida Březiny (General Issues in Multi-script Typography), Karla Píšky (Fonts with Complex OpenType Tables) či Karla Horáka (Do It Better...). 4CM byl zakončen dvěma paralelně běžícími večerními workshopy (CONTEXT for Beginners; Lua for Beginners), které umožnily začátečnickům seznámit se se základy práce s CONTEXTem, popř. se základy programování v jazyce Lua.

Součástí ukončovacího ceremoniálu 4CM bylo vyhodnocení neaktivnějšího člena `ntg-context` mailového listu (stal se jím SuperWolfgang Schuster) a představení místa, které bude hostit následující ročník mítinku. Průvodcem představení místa dalšího setkání (<http://meeting.contextgarden.net/2011/>) byl Arthur Reutenauer. Páté setkání CONTEXTistů je naplánováno na termín 19. až 24. září 2011 a uskuteční se ve Francii na ostrově Porquerolles, který se nachází u Francouzské riviéry (nejbližší velké město je Toulon). Toto místo bude

v příštím roce hostit vývojáře a uživatele `CONTEXtu` a `LuaTeXu` a jednotlivým uživatelům a vývojářům poskytne možnost, aby prezentovali své výsledky, zkušenosti a představy o budoucím vývoji. V závěru účastníci poděkovali sponzorům a taktéž organizátorům za jejich práci. Velký dík patřil zejména Jano Kulovi, Pavlu Strížovi a jeho rodině, jejichž velkým přičiněním celá akce proběhla od začátku až do konce hladce a bezproblémově.

Nejmladší účastnice konferencí – Natálka Štěpničková. Pravá fotka, nejmladší účastník – tříměsíční Toníček Štěpnička v náruči maminky. Těž ze sbírky F.G.

Ačkoliv byla 4CM oficiálně ukončena v pátek večer, poslední konferenční příspěvky zazněly v sobotním dopoledním programu. Po odpolední přestávce pak neformálně zahájil Zdeněk Wagner navazující konferenci – třetí ročník `TeXperience`. Vzhledem k tomu, že větší část zahraničních účastníků 4CM byla i nadále přítomna, proběhl i zbytek sobotního odborného programu 3TE v angličtině. Bylo možné vyslechnout mou přednášku o knihovně `ScanCSV.lua`, o písmu `Skolar` od Davida Březiny, značení korekturních obtahů od Tomáše Hály, po přestávce pak o systému `TeXonWeb` od Jana Přichystala, sazbě *Bibliografie americké literatury v českých překladech: 2000 & 2010* od Romana Trušníka a využití pravidel *sort a merge* pro indické jazyky.

Sobotní noční program pokračoval křtem vítězné soutěžní knihy *Všetchna Editina tajemství* Zdeňka Wagnera, jeho autorským čtením fejetonů a v pozdních hodinách jej zakončil Milan Štourač křtem svého druhého cestopisu *Barvitosti toulek* a povídaním o svých cestách do Íránu a Ázerbájdžánu. Několik fotek z Íránu a jedna z Ázerbájdžánu je na další straně.

Náročný konferenční program se nachýlil ke konci. V neděli po snídani proběhlo posledních pět přednášek. Vzhledem k tomu, že všichni zahraniční účastníci již odjžděli, shodli jsme se na tom, že nedělní program proběhne výhradně v češtině. Program zahájil Petr Olšák svým tutoriálem *Matematika a vnitřní algoritmy TeXu* a po něm se vystřídali se svými zajímavými příspěvky Mirek Olšák, Jan Štěpnička a Jan Šustek.

`TeX`ovým „fajnšmekrům“ bych obzvláště rád doporučil seznámit se s příspěvky Jana Štěpničky a Jana Šustka – Využití `TeXu` při organizaci Mezinárodní

Írán a jedenkrát Ázerbájdžán (pravý dolní roh) očima Milana Štourače.

matematické soutěže Vojtěcha Jarníka a příspěvkem Jana Šustka – O makrech, která umí aritmetiku s velkými čísly. Všechny přítomné velmi pobavil humorný příspěvek Jana Štěpničky – Stavebně $\text{T}_\text{E}\text{X}$ nická praxe, $\text{L}^{\text{A}}\text{T}_\text{E}\text{X}2\text{rtf}$ a proč jsou ČSN Arialem, který popisoval vskutku detektivní pátrání po autorovi předpisu, který zakotvuje nutnost používání písma Arial při sazbě českých státních norem (ČSN).

Závěr 3TE patřil Miloši Brejchovi, který představil okolí konání příštího ročníku $\text{T}_\text{E}\text{X}$ perience. 4TE by se měla v říjnu 2011 uskutečnit v oblasti Plzně. Po oficiálním zakončení se již mohli účastníci rozjet ke svým domovům, aby pro organizátory nastal okamžik druhé směny – balení, uklízení...

Ze svého pohledu musím zhodnotit absolvovaný týden jako jeden velký zážitek. Osobní setkání s lidmi, kteří jsou v e-mailových konferencích on-line připraveni velkoryse zodpovědět i velmi začátečnické dotazy, s lidmi, kteří Knuthovu štafetu přesouvají na další a další mety. Z načerpaných informací budu asi velmi dlouho těžit a čerpat. Část příspěvků z konferencí je dobře zdokumentována v konferenčním sborníku, který obdrželi zahraniční účastníci. Věřím a doufám, že se i další, zatím nezveřejněné příspěvky objeví v různých dalších sbornících a materiálech pro poučení a inspiraci široké T_EXové veřejnosti. U nás je takovým zprostředkujícím médiem Zpravodaj $\mathcal{C}\mathcal{S}\mathcal{T}\mathcal{U}\mathcal{G}$, kde by přetištěný sborník a další příspěvky měly být otištěny a po roce budou zveřejněny v úplně elektronické podobě na webu Zpravodaje. Vybrané české příspěvky a překlady z angličtiny se objevují a objeví v časopisu openMagazin.

Co říci závěrem? Snad jen poděkování! Všem, kdo se jakýmkoliv způsobem zasloužili o to, aby konference úspěšně proběhly, patří velké poděkování. Speciální poděkování asi zaslouží zejména Jano Kula, který by mohl jistě mnoho vyprávět o tom, jak se „dělá“ významná mezinárodní T_EXová konference „na samotě u lesa“. Speciální dík patří dozajista i Pavlu Strížovi a jeho rodině – ti se zásadním způsobem, organizačně i materiálně, zasloužili o hladký průběh obou konferencí, dík patří i všem pomocníkům, kteří zabezpečovali obsluhu, dovozy a odvozy techniky a lidí, překládání pro méně jazykově vybavené atd.

Všem „ufounům“ (jak označuje od předminulého ročníku T_EXperience moje manželka T_EXové nadšence) mohu jen a jen (aspoň občas) doporučit něco takového absolvovat – stojí to vážně za to!

Program a abstrakty příspěvků z 4CM jsou k nalezení na této webové adrese <http://meeting.contextgarden.net/2010/>, k některým jsou dostupné i prezentace a zdrojové kódy. Podrobnější informace a galerie fotek z 3TE a ročníků dřívějších jsou k mání na <http://striz9.fame.utb.cz/texperience/#fotky>.

Na viděnou na Plzeňsku (rok 2011), Ostravsku (rok 2012) či opět na Břežlově u Prahy (rok 2013), kde bude repeté dvojkonference uživatelů CON_TE_XTu a Lua_TE_Xu a dalšího ročníku T_EXperience!

Levá fotka, pohled na terasu na Břežlově a řeku Sázavu.

Pravá fotka, autor příspěvku – Jaroslav Hajtmar s akordy u jezu. F.G.